

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสังเคราะห์องค์ความรู้ ชุมความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โดย

นายประพันธ์ แจ่มเอี่ยม และคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของหน่วยงานและบุคคลเป็นจำนวนมาก หน่วยงานแรกที่ทำให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้ให้แนวคิด และประสบการณ์จากการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ได้แนวทางในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคีที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนในทุกขั้นตอน ช่วยให้สามารถดำเนินการวิจัยได้บรรลุผลดีตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านที่ได้กล่าวถึง รวมทั้งผู้ใกล้ชิดและผู้ที่ได้มีส่วนสนับสนุนที่มีจากกล่าวนามได้ทั้งหมด จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการวิจัยนี้ขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแต่บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ประพันธ์ แจ่มเอี่ยมและคณะ

2561

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์องค์ความรู้และบทเรียนจากการดำเนินจากงานวิจัยในชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อถอดบทเรียนและสังเคราะห์องค์ความรู้จากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกการการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับภาคีคู่ความร่วมมือ และเพื่อหาข้อสรุปสถานภาพองค์ความรู้ ชุดความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีและข้อเสนอ ทิศทางการพัฒนาในแต่ละประเด็นที่นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจนในพื้นที่ โดยวิธีปริทัศน์แบบพรรณนา (Narrative Review) การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การถอดบทเรียนและสังเคราะห์ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย และ ระยะที่ 2 การสังเคราะห์องค์ความรู้ ชุดความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยในชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดการความรู้จากประสบการณ์ความสำเร็จ ระหว่างดำเนินการ รวมทั้งสังเคราะห์องค์ความรู้และบทเรียน ปัจจัยความสำเร็จเพื่อการต่อยอดขยายผล

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระบบและกลไกการการขับเคลื่อนงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคู่ความร่วมมือที่เป็นนวัตกรรมกลไกเชิงระบบพัฒนาต่อเนื่อง ดำเนินการใน 3 กระบวนการหลัก ดังนี้ 1.1 กระบวนการต้นทาง เป็นการสร้างระบบและกลไกการสนับสนุนงาน เชิงพื้นที่ที่สร้างการเรียนรู้และนำใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น เรียกว่ากระบวนการทำแผนที่ทิศทางการวิจัย (Research Mapping) โดยมหาวิทยาลัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมวิเคราะห์ปัญหาและประเด็นปัญหาเร่งด่วน จัดลำดับความสำคัญและร่วมกัน พัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 1.2 กระบวนการระหว่างทาง เป็นการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (Research Program/Research Project) โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากโจทย์ในพื้นที่ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยนักวิจัยของมหาวิทยาลัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ ออกแบบการวิจัยให้บูรณาการกับการเรียนการสอน การบริการวิชาการ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์ ชุมชน และองค์กรภาคีสนับสนุนต่าง ๆ จนได้นวัตกรรมและองค์ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ พร้อมทั้งการติดตามประเมินแบบเสริมพลังเพื่อการขับเคลื่อนงานบรรลุวัตถุประสงค์ และ 1.3 กระบวนการปลายทาง เป็นการสังเคราะห์ผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดและผลักดันสู่การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ (Public Policy) โดยผลการวิจัยได้ถูกนำไปสู่การใช้ประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และผลักดันสู่การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะบนฐานนวัตกรรมองค์ความรู้พร้อมคู่มือ เครื่องมือที่พร้อมใช้ ร่วมกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ และภาคีที่เกี่ยวข้องในประเด็นนโยบายที่เป็นประเด็นร่วมของเครือข่าย ที่มีการทดลองปฏิบัติแล้วในระดับพื้นที่ และผลักดันสู่ระดับเครือข่าย ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ 2) รูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กับภาคี ผลการดำเนินงานช่วยให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาคี ประกอบด้วย 2 ระบบ หลัก คือ 1) ระบบหลัก ได้แก่ ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาคีและ 2) ระบบสนับสนุน มี 6 ระบบ ได้แก่ ระบบฐานข้อมูล ระบบการเสริมสมรรถนะนักวิจัยเชิงพื้นที่ ระบบการสร้างทีม ระบบการสร้างกลไกคู่ความร่วมมือ ระบบเครือข่ายวิชาการ ระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ ระบบเรียนรู้และพัฒนาชุดความรู้ องค์กรความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และระบบการสานประโยชน์

3) ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ ชุดความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัย ในชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จำนวน 105 เรื่อง ช่วยให้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้และนวัตกรรมจากการวิจัยในมิติต่าง ๆ โดยมีประเด็นสาระที่เป็นองค์ความรู้หลัก 4 ประเด็น ได้แก่ การใช้ข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูล การพัฒนานวัตกรรม องค์กรความรู้ และภูมิปัญญา การบริหารแบบบูรณาการชุมชนท้องถิ่น การเสริมสมรรถนะบุคลากรเพื่อการวิจัยเชิงพื้นที่ และการจัดการเรียนรู้เพิ่มขีดความสามารถของแกนนำในพื้นที่และภาคี โดยประเด็นที่มีชุดความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่ ประเด็น

การจัดการเรียนรู้เพิ่มขีดความสามารถของแกนนำในพื้นที่และภาคี จำนวน 18 เรื่อง รองลงมาได้แก่ การพัฒนานวัตกรรม องค์กรความรู้ และภูมิปัญญา จำนวน 17 เรื่อง การบริหารแบบบูรณาการชุมชนท้องถิ่น จำนวน 17 เรื่อง การใช้ข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูล จำนวน 10 เรื่อง และการเสริมสมรรถนะบุคลากรเพื่อการวิจัยเชิงพื้นที่ จำนวน 4 เรื่อง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ตอนที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัย	4
ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์ นโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์การพัฒนาพื้นที่และแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน	10
ตอนที่ 3 นโยบาย ยุทธศาสตร์การวิจัยและแนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัย และพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม	26
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้	28
ตอนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
วิธีดำเนินการวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
การรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4	ผลการวิจัย	53
	ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์การดำเนินงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัย อุดรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่น	53
	ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ ชุดความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เป็นข้อ ค้นพบจากงานวิจัย	69
	ตอนที่ 3 บทเรียน ปัจจัยความสำเร็จและประโยชน์จากการดำเนินงาน	79
	ตอนที่ 4 ทิศทางการขับเคลื่อนงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรดิตถ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	80
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย	83
	สรุปผลการวิจัย	83
	อภิปรายผล	90
	ข้อเสนอแนะ	91
	บรรณานุกรม	93
	ภาคผนวก	96
	ภาคผนวก ก รายชื่องานวิจัยในชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่	96
	ภาคผนวก ข รายชื่อคณะผู้วิจัย	107